

Brussel, 26 januari 2021.

Advies 2021/02

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Onderbrekingsvergoeding in geval van vaccinatie tegen COVID-19

Samengevat.....	1
1 Context.....	2
2 Overwegingen van het Comité.....	2
2.1 Doelstelling.....	2
2.2 Noodzaak of wenselijkheid	2
2.3 Budgettaire impact.....	3
2.4 Implementatie.....	4
3 Advies.....	4

Samengevat

Naar aanleiding van het voorstel van de minister van Werk om te voorzien in een halve dag omstandigheidsverlof voor werknemers die zich wensen te laten vaccineren tegen COVID-19, heeft de minister van Zelfstandigen het ABC gevraagd zich te buigen over de wenselijkheid om een onderbrekingsuitkering toe te kennen aan zelfstandigen die hun beroepsactiviteit onderbreken om zich te laten vaccineren.

Het Comité brengt een negatief advies uit over de invoering van een dergelijke uitkering omdat die :

- niet beantwoordt aan de realiteit van de zelfstandige activiteit, noch aan de specifieke noden en wensen van zelfstandigen,
- een budgettaire kost en investering vergt op het vlak van implementatie die niet in verhouding staan tot het éénmalige karakter van de maatregel.
- aanleiding geeft tot ernstige vragen en bedenkingen in verband met de privacy van de zelfstandige.

Het Comité waardeert evenwel het initiatief van de minister van Zelfstandigen om het ABC te raadplegen over de wenselijkheid van een dergelijke maatregel alvorens deze eventueel uit te werken.

1 Context

Op 18 januari 2021 lanceerde minister van Werk, Pierre-Yves Dermagne, het voorstel om een halve dag omstandigheidsverlof te voorzien voor werknemers die zich wensen te laten vaccineren tegen COVID-19. Dit moet volgens de minister helpen om eventuele drempels voor vaccinatie weg te werken.

Naar aanleiding van dit voorstel heeft minister van Zelfstandigen David Clarinval aan het ABC gevraagd om zich te buigen over de wenselijkheid van een systeem dat zelfstandigen vergoedt wanneer zij hun professionele activiteit (moeten) onderbreken om zich te laten vaccineren.

2 Overwegingen van het Comité

Het Comité houdt voor zijn advies rekening met overwegingen inzake :

- de beoogde doelstelling van dergelijke maatregel;
- de vraag of een dergelijk initiatief beantwoordt aan een reële nood of een wens van de zelfstandigen;
- de mogelijke financiële impact;
- de implementatie van zulke regeling.

2.1 Doelstelling

Voor het Comité is het van belang om goed de finaliteit te omschrijven van een financiële tegemoetkoming aan zelfstandigen die zich laten vaccineren.

Is dergelijke maatregel in bedoeld om het inkomensverlies te vergoeden dat zelfstandigen lijden wanneer zij hun activiteit tijdelijk onderbreken met het oog op vaccinatie, dan gaat het om een vervangingsuitkering die desgevallend een plaats heeft in het sociaal statuut.

Is de eerste doelstelling van dergelijke financiële tegemoetkoming echter om individuen ertoe aan te zetten om zich te laten vaccineren teneinde een zo hoog mogelijke graad van vaccinatie te bereiken, dan gaat het eerder om een aanmoedigingspremie die niet thuishoort binnen het sociaal statuut maar daarbuiten dient te worden vormgegeven.

2.2 Noodzaak of wenselijkheid

In het verleden heeft het Comité steeds benadrukt dat nieuwe initiatieven in het sociaal statuut moeten afgestemd zijn op de specifieke noden en wensen van zelfstandigen. De aard van een zelfstandige activiteit verschilt immers fundamenteel van die van een activiteit in loonverband, waardoor de sociale bescherming van werknemers en zelfstandigen op bepaalde punten om eigen accenten vraagt.

Meer specifiek moet in dit kader in herinnering gebracht worden dat een zelfstandige vrij is zijn arbeid te organiseren en zijn arbeidstijd in te delen. Omstandigheidsverloven voor werknemers vloeien voort uit enerzijds de verplichting om de in de arbeidsovereenkomst overeengekomen arbeidsuren en -tijden na te leven en anderzijds het feit dat de wetgever of de sociale partners van oordeel zijn dat in bepaalde bijzondere omstandigheden een afwezigheid met behoud van loon tijdens die uren gerechtvaardigd kan zijn.

Het Comité begrijpt dan ook dat er in de werknemersregeling redenen kunnen zijn om de vaccinatie tijdens de werkuren te faciliteren. Het is echter van oordeel dat zelfstandigen zich in de eerste plaats op zo een manier zullen trachten te organiseren dat de vaccinatie een zo min mogelijk effect heeft op de uitoefening van hun professionele activiteit. Dat wil zeggen dat zelfstandigen i) zich in de mate van het mogelijke zullen willen laten vaccineren buiten de uren waarop zij hun activiteit gebruikelijk uitoefenen of ii) dat zij ervoor zullen opteren om op een flexibele wijze met hun professionele activiteit om te gaan en dus hun werkzaamheden op een andere dan de gebruikelijke werkuren zullen verderzetten. Het Comité meent dan ook dat een onderbrekingsuitkering in geval van vaccinatie voorbijgaat aan de realiteit van de zelfstandige activiteit en niet beantwoordt aan een reële nood of vraag van de zelfstandigen zelf. Zelfstandigen die zich wensen te laten vaccineren zullen volgens het Comité meer gebaat zijn met andere initiatieven om het vaccinatieproces zo laagdrempelig mogelijk te houden, zoals vaccinatiecentra die geopend zijn buiten de klassieke werkuren- of dagen of een zekere mate van flexibiliteit in de keuze van een vaccinatiemoment.

Het Comité brengt verder ook graag in herinnering dat eventuele nieuwe initiatieven in het sociaal statuut, volgens de zelfstandigen¹, in de eerste plaats gericht zouden moeten zijn op een verhoging van de (proportionele) pensioenen en op een verbetering van de bescherming in geval van arbeidsongeschiktheid. Het is dan ook van mening dat de beschikbare middelen in het sociaal statuut zo veel als mogelijk moeten worden ingezet ten behoeve van deze twee domeinen.

2.3 Budgettaire impact

Bij wijze van verkennende oefening heeft het Actuarieel Instituut van de cel Expert IZ (FOD Sociale Zekerheid) de financiële impact berekend van i) een forfaitaire uitkering van 41,63 EUR die zou worden toegekend aan ii) zelfstandigen in hoofdberoep en zelfstandigen in bijberoep of actief na pensioen die bijdragen zoals een zelfstandige in hoofdberoep iii) die tijdelijk hun activiteit onderbreken om zich tegen COVID-19 te laten vaccineren. Voor de berekening werd vertrokken van 2 vaccinatiebeurten per persoon en van de hypothese dat 85% van de zelfstandigen zich zal laten vaccineren. Op basis van deze assumpties zou de kostprijs van een dergelijke maatregel 56.551.054 EUR bedragen.

Ook al is deze uitgave eenmalig, toch stelt zich de vraag of ze verantwoord is gelet op hetgeen hoger uiteen gezet werd.

---

¹ Dit is herhaaldelijk gebleken uit bevragingen door zelfstandigenorganisaties

2.4 Implementatie

Voor de (snelle) invoering van een onderbrekingsuitkering in geval van vaccinatie, ziet het Comité tot slot ook enkele drempels op het vlak van implementatie :

- Elke nieuwe maatregel in het sociaal statuut vergt van de uitvoeringsinstellingen² de nodige i) tijd en ii) investering op het vlak van administratie³ en informatica⁴ om hem in praktijk te brengen.
- Voor de zelfstandige zal het bekomen van de uitkering steeds een administratieve inspanning vergen, tenzij er kan worden overgegaan tot een volledige automatische toekenning en uitbetaling. Dit laatste veronderstelt dat de uitbetalingsinstellingen over de nodige informatie beschikken om de zelfstandigen te identificeren die recht hebben op de uitkering.
- Indien men de sociaalverzekeringsfondsen zou willen inschakelen om deze uitkering te betalen, dan moet daarvoor rekening worden gehouden met onder meer het volgende:
  - De sociaalverzekeringsfondsen beschikken op dit moment niet over alle nodige informatie om de zelfstandigen te identificeren die recht hebben op een uitkering hiertoe (zie ook vorige en volgende punt). Daardoor stelt zich ook de vraag in hoeverre de voorwaarde van de onderbreking van de activiteit gecontroleerd moet worden, gesteld dat dit mogelijk is.
  - Wil men een zekere mate van controle behouden op het eigenlijk gebruik van de onderbrekingsuitkering, dan zal het sociaalverzekeringsfonds - of men nu werkt op basis van een aanvraag door de zelfstandige dan wel op een geautomatiseerde wijze - over enige vorm van bewijs van vaccinatie moeten beschikken voorafgaandelijk aan de uitbetaling. Los van de eventuele beschikbaarheid van deze informatie, vreest het Comité dat hier zich mogelijk problemen stellen op het vlak van privacy. Er stellen zich twee fundamentele vragen. Ten eerste, in welke mate kunnen de sociale verzekeringsfondsen toegang krijgen tot gegevens uit de databanken waarin de vaccinatie geregistreerd wordt, waarbij een snelle en vlotte uitbetaling een geautomatiseerde gegevensuitwisseling noodzaakt. Ten tweede, beheren de sociale verzekeringsfondsen enkel administratieve gegevens die levenslang in het dossier van de zelfstandige bewaard blijven en hebben ze dus nauwelijks ervaring met medische gegevens die een hoger niveau van bescherming van de privacy nodig hebben.

3 Advies van het Comité

Het Comité is geen voorstander van een inkomensvervangende uitkering bij een onderbreking van activiteit met het oog op de vaccinatie tegen COVID-19. Dergelijke onderbrekingsuitkering:

- beantwoordt immers niet aan de realiteit van de zelfstandige activiteit, noch aan de specifieke noden en wensen van zelfstandigen,

---

² De sociaalverzekeringsfondsen maar ook het RSVZ en de cel ExpertIZ van de FOD Sociale Zekerheid

³ wetgeving, administratieve richtlijnen, formulieren, etc.

⁴ applicaties, gegevensstromen, ...

- vergt een budgettaire kost en investering op het vlak van implementatie die niet in verhouding staan tot het éénmalige karakter van de maatregel.
- geeft aanleiding tot ernstige vragen en bedenkingen in verband met de privacy van de zelfstandige.

Het brengt dan ook een negatief advies uit.

Het Comité wenst daarnaast evenwel nog zijn waardering uit te spreken voor het initiatief van minister Clarinval om het ABC voorafgaandelijk de eventuele uitwerking van een dergelijke maatregel, te consulteren over de wenselijkheid ervan.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 26 januari 2021:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter